

**Poročilo o delu Medresorske delovne skupine
za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2007**

Ljubljana, maj 2008

Vsebina:

Povzetek	3
I. Zakonodajni okvir	5
II. Preventiva	6
Osveščanje širše javnosti	6
Osveščanje ciljne populacije	7
Osveščanje strokovne javnosti – izobraževanja	7
Raziskave	10
III. Pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi	11
Aktivnosti policije	11
Aktivnosti Državnega tožilstva	12
IV. Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi	14
Projekt oskrba žrtev trgovine z ljudmi	14
Projekt »PATS«	15
Projekt reintegracije »EQUAL«	16
V. Podporne aktivnosti	17
Kordinacija dela MDS	17
Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij	17
VI. Področja povezana s problematiko trgovine z ljudmi	20
Otroška internetna pornografija	20
Nedovoljene migracije	21
Spremljanje pojava skozi zaposlovanje tujih državljanov	21
Zaključek	23

Povzetek

V skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003-1 z dne 18. decembra 2003 je Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: MDS) pripravila poročilo o delu za leto 2007.

MDS se je v letu 2007 sestala petkrat in obravnavala različne teme, povezane z načrtovanjem ukrepov proti trgovini z ljudmi ter reševanjem odprtih aktualnih primerov. Sklepi razprav so zavedeni v zapisnikih, ki so bili po vsakokratnem sestanku razposlani članicam in članom MDS.

V prvi polovici leta je bilo delo MDS usmerjeno v pripravo akcijskega načrta za obdobje 2008 – 2009, katerega potrditev je sprejela Vlada RS na svoji redni seji dne 12. julija 2007 (sklep št.: 23100-2/2007/6).

Ena izmed opredeljenih nalog iz akcijskega načrta je bila priprava javnega razpisa za projekt oskrba žrtev trgovine z ljudmi, tokrat prvič za obdobje dveh let.

Zakonodajni okvir

MDS se je seznanila s predlogom novega Kazenskega zakonika, ki ga je pripravilo MP. V začetku leta 2007 je začela veljati ratifikacija Opcijskega protokola h Konvenciji ZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju. S tem je bila uvedena nova oblika izvajanja nadzorov nad kraji, kjer se nahajajo osebe, ki jim je bila odvzeta prostost (zavodi za prestajanje kazni zapora, prostori za policijsko pridržanje, prostori pripora, vojašnice, bolnišnice, domovi za ostarele, domovi za prosilce za azil ipd). Nadzor po navedenem protokolu izvaja Varuh človekovih pravic v sodelovanju s pripadniki nevladnih in humanitarnih organizacij, ki so bile izbrane na javnem razpisu.

Preventiva

Preventivne aktivnosti v letu 2007 zajemajo osveščanje širše javnosti, zatem ciljnih populacij – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, ter izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnjakov s tega področja. Preventiva zajema tudi raziskovalne dejavnosti in druge oblike spremljanja pojava, vključno z mehanizmi nadzora s strani pristojnih institucij. Poleg različnih oblik osveščanja in izobraževanja velja izpostaviti raziskavo "Vzpostavitev in spremljanje mednarodno primerljivih kazalcev o trgovini z ljudmi", ki jo je izvedel Mirovni inštitut, Slovenije in sicer na podlagi Akcijskega načrta za leto 2007 in zagotovitve financ s strani MZZ.

Pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

Kot je že utečena praksa, se pojav trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji spremlja na podlagi merljivih podatkov Policije in Državnega tožilstva za kazniva dejanja Trgovine z ljudmi po 387. a čl. KZ, Spravljanja v suženjsko razmerje po 387 čl. KZ in Zlorabe prostitucije po 185 čl. KZ. Iz že znanih razlogov glede odstopanja in usklajevanja statističnih podatkov, se le ti evidentirajo posebej za Policijo in posebej za DT. Poleg tega pa so predstavljeni indirektni kazalci nevladnih organizacij, predvsem glede obravnave žrtev trgovine z ljudmi.

Tako je Policija v letu 2007 obravnavala 16 primerov (11 kazenskih ovadb na ODT in 5 poročil na ODT) zoper 15 osumljencev in pri tem zaznala 9 oškodovancev – žrtev trgovine z ljudmi. Državno tožilstvo pa je v letu 2007 obravnavalo 9 kazenskih ovadb v povezavi s trgovino z ljudmi zoper 13 osumljencev.

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi

Kontinuirano se je izvajal projekt »Oskrba žrtev trgovine z ljudmi«. Razpisni komisiji Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve sta na podlagi javnih razpisov izbrali izvajalca za leto 2007 in sicer za »krizno namestitvev«

Slovensko Karitas, za »namestitev v varnem prostoru« pa Društvo Ključ. V poročevalskem obdobju je bila s strani Slovenske Karitas nudena krizna namestitev trem osebam, s strani Društva Ključ pa so bile varno nameščene prav tako tri osebe. V obeh primerih gre za ločeni zadevi.

Projekt "Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v azilnih postopkih v Sloveniji" (PATS), ki ga že četrto leto financira Ministrstvo za zunanje zadeve, izvaja nevladna organizacija Društva Ključ v Azilnem domu MNZ. Projekt je dobil regionalno dimenzijo, saj se je razširil na Hrvaško ter v Bosno in Hercegovino. V obdobju od januarja do vključno decembra 2007 je bilo opravljenih 50 PATS informativnih razgovorov.

Podporne aktivnosti

V tem poglavju so navedene aktivnosti članic in članov medresorske delovne skupine, namenjene predvsem koordinaciji dela, medsebojnem usklajevanju in pripravi gradiv ter sodelovanju v aktivnostih regionalnih in mednarodnih organizacij. Z udeležbo predstavnic in predstavnikov RS je bila zagotovljena konstantna in aktivna prisotnost na tovrstnih mednarodnih forumih.

Področja povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Zadnje poglavje poročila predstavlja nekatera področja, ki so posredno povezana s pojavom trgovine z ljudmi. Problematičnost statističnega zajemanja pojavnih oblik trgovine z ljudmi je eden temeljnih razlogov, da smo v tem poglavju predstavili ukrepe na področju preprečevanja otroške internetne pornografije in ilegalnih migracij. Po presoji MDS sodita ti kaznivi dejanji v širši krog razumevanja trgovine z ljudmi. Seveda je iz strokovnega vidika ta dejanja potrebno med seboj ločiti, po drugi strani pa je ravno njihova prepletenost razlog in potreba po celoviti predstavitvi problematike. Iz podobnega razloga je v tem poglavju umeščeno tudi spremljanje pojava trgovine z ljudmi skozi zaposlovanje tujcev kot enega izmed potencialnih pokazateljev na to problematiko.

I. Zakonodajni okvir

V letu 2007 se je nadaljevala pobuda glede postopka ratifikacije Konvencije Sveta Evrope o ukrepih proti trgovini z ljudmi, ki pa je zaradi predhodno potrebnih sprememb kazenskega zakonika še v proceduri.

Omenjena konvencija je bila sprejeta na izrednem zasedanju Odbora ministrov Sveta Evrope dne 3. 5. 2005 v Strasburgu in bila na Tretjem Vrhu Sveta Evrope (Varšava 16. in 17. maj 2005) odprta za podpis. Slovenija je Konvencijo podpisala 3. aprila 2006. Predstavniki MDS so aktivno sodelovali na zasedanjih Odbora SE za pripravo konvencije in podpirali njen sprejem. Načrt EU o najboljših praksah, standardih in postopkih za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi¹ državam članicam EU prednostno nalaga podpis in ratifikacijo Konvencije Sveta Evrope o ukrepih proti trgovini z ljudmi do konca leta 2007.

Zaradi določb Konvencije bodo v RS potrebne manjše spremembe dopolnitve Kazenskega zakonika ter Zakona o kazenskem postopku, zato bo tudi ratifikacijski postopek zaključen predvidoma v letu 2009.

Ministrstvo za pravosodje je pripravilo Predlog (novega) Kazenskega zakonika (kratica: KZ-1), ki je od meseca januarja 2008 v obravnavi v Državnem zboru Republike Slovenije. V predlogu navedenega zakonika sta dosedanji najbolj relevantni kaznivi dejanji s področja trgovine z ljudmi (387. in 387.a člen Kazenskega zakonika iz leta 1994, s spremembami do leta 2004) premeščeni v 112. člen (Spravljanje v suženjsko razmerje) in 113. člen (Trgovina z ljudmi). Znaki kaznivih dejanj so praktično nespremenjeni glede na veljavni Kazenski zakonik.

Republika Slovenija je leta 2006 ratificirala Opcijski protokol h Konvenciji Združenih narodov proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju., Predlog zakona je za Vlado Republike Slovenije pripravilo Ministrstvo za pravosodje. Ratifikacija navedenega Opcijskega protokola je začela veljati dne 01.01.2007. Z zakonom o ratifikaciji navedenega Opcijskega protokola je Republika Slovenija uvedla novo obliko izvajanja nadzorov nad kraji, kjer se nahajajo osebe, katerim je bila odvzeta prostost. Mednje sodijo predvsem zavodi za prestajanje kazni zapora, prostori za policijsko pridržanje, prostori pripora, vojašnice, bolnišnice, domovi za ostarele, domovi za prosilce za azil in podobno. Ta nadzor po navedenem protokolu sedaj izvaja Varuh človekovih pravic v sodelovanju s pripadniki določenih nevladnih in humanitarnih organizacij, ki so bile izbrane na javnem razpisu. Pripadniki navedenih organizacij izvršujejo nadzor glede ravnanja z osebami, ki se nahajajo v krajih odvzema prostosti skupaj z Varuhom človekovih pravic, delujejo po njegovih odredbah in so dolžni varovati tajnost pri izvajanju nadzora pridobljenih informacij, njihovo sodelovanje povečuje legitimnost izvajanja nadzora ter krepi multidisciplinarnost izvajanja nadzora. Navedena nova oblika izvajanja nadzora se je uspešno začela izvajati v mesecu decembru 2007.

V okviru nadzora nad ravnanjem z osebami, ki se nahajajo v prostorih, kjer jim je odvzeta prostost ali omejena svoboda gibanja, se lahko pri nadzoru preverjajo kršitve človekovih pravic z vidika ravnanja z osebami (dostojanstvo in druge osebne pravice) in se lahko tudi na ta poseben način odkrije potencialne žrtve trgovine z ljudmi.

II. Preventiva

Preventiva je ena najpomembnejših aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi v R Sloveniji, s katero poizkušamo preprečevati eno najhujših oblik kršenja temeljnih človekovih pravic in omiliti njene posledice.

Preventivne aktivnosti zajemajo osveščanje širše javnosti; izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnjakov za to področje; osveščanje ciljnih skupin – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi; izvajanje raziskovalnih dejavnosti; spremljanje pojava ter nenazadnje krepitev nadzorstvenih mehanizmov tako v okviru organov preiskave in pregona, kot tudi v okviru drugih institucij, katerih delo posega na področje boja proti trgovini z ljudmi.

Osveščanja širše javnosti

Na Uradu Vlade za komuniciranje (UVK) je potekalo več sestankov na temo »osveščanja in informiranja javnosti o problematiki trgovini z ljudmi«. V skladu s sklepom MDS je bila oblikovana neformalna delovna skupina iz sestave predstavnikov MDS, ki je pripravila izhodišča komunikacijskih aktivnosti za Akcijski načrt za obdobje 2008 - 2009. Skupina je pripravila tudi pregled dosedanjih aktivnosti vseh akterjev na področju osveščanja in informiranja javnosti kot podlago za načrtovanje nadaljnjih aktivnosti.

Urad vlade za komuniciranje (UKOM) je zagotovil in financiral izdelavo logotipa in slogana »Ukrepajmo proti trgovanju z ljudmi«, ki bo prispeval k vizualni prepoznavnosti aktivnosti, namenjenih boju proti trgovini z ljudmi. Logotip se bo uporabljal na pomembnejših dogodkih in dokumentih MDS in drugih gradivih s to tematiko, prav tako pa ga lahko uporabljajo organizacije članice MDS.

Urad vlade za komuniciranje je v letu 2007 skrbel za aktualiziranje vsebine spletnega mesta, kjer je predstavljena problematika boja proti trgovini z ljudmi. Internetni naslov: http://www.vlada.si/delo_vlade/projekti/boj_trgovina_z_ljudmi/ je povezan s spletno stranjo MNZ. Na spletni strani so dostopne informacije o aktivnostih MDS in temeljnih dokumentih, ki jih le-ta pripravlja, ter ostalih gradiv in mednarodnih dokumentih s tega področja. Vzpostavljena je tudi povezava s spletno stranjo Sveta Evrope – Trgovina z ljudmi. Statistika kaže, da se število obiskov spletne strani povečuje. Statistika zadetkov slovenske strani v 2007; 3166 – januar, 4626 – februar, 7329 – marec, 5909 – april, 5213 – maj, 0 – junij, 1223 – julij, 3774 – avgust, 4032 – september, 5868 – oktober, 6588 – november, 3850 – december.

Društvo obramboslovcev Fakultete za družbene vede je v sodelovanju z VP ZDA v Sloveniji 15. nov. 2007 organiziralo posvet o trgovini z ljudmi, kjer so aktivno sodelovali nacionalni koordinator in nekateri člani MDS.

Po dostopnih podatkih so slovenski mediji objavili več kot 40 prispevkov na temo trgovine z ljudmi. Pri nekaterih prispevkih oz. v radijskih ali televizijskih oddajah so sodelovali nacionalni koordinator in člani MDS. V osveščanje širše in strokovne javnosti preko medijev in z udeležbo na strokovnih posvetih se je aktivno vključila tudi Slovenska policija.

V reviji »Jana« je bil objavljen intervju z nekaterimi člani MDS na temo beračenja otrok v Sloveniji - v povezavi s trgovino z ljudmi. V članku sta predstavljeni vloga in delo koordinativnega telesa Vlade v zvezi s problemom beračenja kot ene od pojavnih oblik trgovine z ljudmi.

Nacionalni koordinator je na Radiu Ognjišče julija 2007 predstavil problematiko trgovine z ljudmi v Sloveniji, novembra 2007 pa sta na Valu 202 kot gosta v rubriki Aktualno

o problematiki trgovine z ljudmi v Sloveniji nastopila predsednica Društva Ključ in nacionalni koordinator.

V Dnevnikovi prilogi Nika sta bila objavljena uvodnik in daljši članek »Nihče ne sme biti naprodaj«, v Objektivu pa je izšel obsežen intervju s poslanko v Evropskem parlamentu Christo Prets, avtorico poročila o trgovini z ženskami in otroki. Daljše članke so objavili tudi Delo, Štajerski tednik, Družina in Mag.

Problematiki trgovine z ljudmi je bila posvečena oddaja Polnočni klub na TV Slo, v kateri sta sodelovala predstavnika društva Ključ in Karitas-a ter član MDS iz Generalne policijske uprave.

Društvo Ključ je sodelovalo tudi v ostalih radijskih in televizijskih oddajah, pri pripravi celostranskega časopisnega oglasa, izdelavi radijskega oglasa, ponatisu preventivnega gradiva v obliki razglednic in pri distribuciji le teh po dnevnih lokalih. Sodelovalo je v skupni akciji petih organizacij ob dnevih nasilja nad ženskami; natisnilo je časopisne priloge ter izdalo tri publikacije v okviru projekta Equal. Tako je bila izpeljana vsebinska priprava celostranskega oglasa za revijo »O osebnosti«, priprava oglasa za Salomonov oglasnik za osveščanje prostitutk, uporabnikov spolnih storitev in organizatorjev prostitucije na temo trgovine z ljudmi.

Osveščanje ciljne populacije

NVO Društvo Ključ je v letu 2007 izvajalo tri preventivne programe za ciljno populacijo;

- Vijolica – kako se izogniti pastem trgovine z ljudmi za približno 400 mladostnikov in njihovih staršev ter za osebe na šoli. Program je financiralo Društvo Ključ
- GAP – zoper zlorabo otrok; za približno 250 otrok in njihovih staršev ter osebe na šoli. Program je financiralo Društvo Ključ..
- PATS – opravljenih je bilo 50 informativnih razgovorov. Projekt se je razširil tudi v Center za tujce. V skladu z akcijskim načrtom MDS je projekt financiralo Ministrstvo za zunanje zadeve.

Pripravljen je bil radijski oglas o situacijskih primerih pogovora z osebo v krizni situaciji, kadar pokliče na svetovalno telefonsko linijo za žrtve trgovine z ljudmi.

Slovenska Karitas je objavila dva strokovna članka na temo trgovine z ljudmi v glasilu Karitas »Žarek dobrote« ter izvedla seminarje v Celju (12. in 13.10.2007), Postojni (19. in 20.10.2007) in Veržeju (26. in 27.10.2007), na katerih je predstavila projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi.

Osveščanje strokovne javnosti – izobraževanja

V Vrhovnem Državnem tožilstvu (VDT) RS je 5. marca 2007 potekal seminar za tožilce in sodnike na temo trgovine z ljudmi. Udeležili so se ga tudi člani MDS. Enodnevno izobraževanje je organiziralo VDT v sodelovanju z Veleposlaništvom ZDA v Sloveniji. Predavatelji so bili ameriški tožilci in predstavniki Pravosodnega ministrstva ZDA.

Med 19. in 21. marcem 2007 je v vadbenu izobraževalnem centru Gotenica potekal tridnevni seminar, ki ga je skladno z akcijskim načrtom organizirala Uprava kriminalistične policije. Seminarja so se udeležili linijski kriminalisti policijskih uprav, predstavniki hrvaške kriminalistične policije in predstavniki nevladnih organizacij Slovenske Karitas in Društva Ključ. Slednji so sodelovali pri pripravi vsebine predavanj, pripravi informativnih materialov, vsebinski pripravi simulacije igre vlog in pri izdelavi analize simulacij z igralci vlog in kasneje

z vsemi udeleženci usposabljanja. Seminar, ki poteka vsako leto, je namenjen operativnemu sodelovanju in izmenjavi izkušenj. Tako je vzpostavljeno neposredno spoznavanje policistov, zadolženih za to problematiko, in predstavnikov nevladnih organizacij.

V okviru izvajanja letnega načrta usposabljanj v policiji je bilo v letu 2007 izvedenih 8 usposabljanj za 165 policistov.

Urad za verske skupnosti Vlade RS je 12. 7. 2007 organiziral enodnevni posvet o trgovini z ljudmi. Posvet je bil namenjen predstavnikom vseh verskih skupnosti v Sloveniji. Predstavljeni sta bili problematika trgovine z ljudmi in zakonska podlaga za boj proti temu pojavu v R Sloveniji.

Ministrstvo za zunanje zadeve je od 17.- 19. septembra 2007 na Jablah organiziralo usposabljanje za konzularno osebje z DKP R Slovenije. Na dnevnem redu seminarja so bile med drugim vsebine s področja trgovine z ljudmi. Za identifikacijo žrtev trgovine z ljudmi, ki so pogosto odkrite zunaj izvorne države, je prav vloga konzularnih delavcev zelo pomembna. Usposabljanje je bilo namenjeno osveščanju in izpopolnjevanju vedenja o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi v postopkih izdaje vizumov in zgodnjem odkrivanju pojava trgovine z ljudmi. Na posvetu so sodelovali Nacionalni koordinator in člani MDS za boj proti trgovini z ljudmi iz Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za notranje zadeve, Generalne policijske uprave, Vrhovnega državnega tožilstva in nevladne organizacije Ključ.

Predstavnik Ministrstva za pravosodje, član MDS, je 10.10.2007 izvedel usposabljanje o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah za novozaposlene uradne osebe Ministrstva za obrambo RS. V okviru tega usposabljanja je bilo predstavljeno tudi področja boja in preprečevanja trgovine z ljudmi z vidika kazenskega prava.

V akcijskem načrtu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007 je bilo opredeljeno »Vključevanje vsebin o problematiki trgovine z ljudmi v šolski kurikulum«, za katero sta bili kot odgovorni instituciji določeni Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Tematika trgovine z ljudmi je vključena v učni načrt Državlanske vzgoje in etike, predvsem v okviru tematskega sklopa: ČLOVEKOVE - OTROKOVE PRAVICE IN ODGOVORNOSTI, tako v 7. kot v 8. razredu osnovne šole. Tematika je priporočena za obravnavo, primerno razvojni stopnji otrok, tudi skozi kroskurikularni pristop (teme razrednih ur, projektov, dnevov dejavnosti na šolah...) od 1. do 9. razreda OŠ in medpredmetni pristop od 1. do 9. razreda. O tematiki so predstavniki in strokovni delavci Zavoda Republike Slovenije za šolstvo z učitelji spregovorili na ŠS, v okviru svetovalnih storitev in na seminarjih v okviru tem, ki zajemajo človekove pravice in njih kršitve ter življenje v skupnostih s poudarkom na sodobnih problemih človeštva. Vsekakor, pa je v svetu ta tematika vsak dan bolj aktualna, učitelji imajo še premalo strokovnega znanja za kvalitetno obravnavo in delovanje na tem področju. Tematika bo posredno vključena tudi v nadaljnja izobraževanja učiteljev, ki jih bo organiziral zavod. V programu kataloga Zavoda Republike Slovenije za šolstvo za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev je med vsebine seminarja z naslovom Znanje je pot – tudi na področju spolne vzgoje, vključen tudi tematski sklop o spolnem nasilju in trgovini z ljudmi. Prav tako so vsi srednješolci v šol. letu 2006/2007 dobili na šolah zloženko: »Nehote lahko postanem žrtev trgovine z belim blagom«, za učitelje pa je Zavod Republike Slovenije za šolstvo na to temo pripravil okrožnico. Na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo sta vsebine smiselno vključevali svetovalki za področje državljanske vzgoje in zdravstvene vzgoje.

Društvo Ključ je v okviru programa CAP izvedlo izobraževanje za učitelje osnovnih šol, v okviru programa »PATS« pa izobraževanje za hrvaške partnerje. Izvedli so tri seminarje o trgovini z ljudmi in (Re)integracijskem programu za žrtve trgovine z ljudmi; predavanja in delavnico na temo »komunikacija z žrtvami spolne zlorabe« za svetovalce na SOS telefonih; sestanek z direktorjem Pravno informacijskega centra nevladnih organizacij in krajše predavanje za sodelavce PIC-a o trgovini z ljudmi, travmatskih dogodkih in post-

travmatski stresni motnji za strokovne delavce Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij.

Člani Društva Ključ so sodelovali pri izobraževanju pripadnikov policije, ki so namenjeni v mednarodno mirovno misijo UNMIK na Kosovo. Izobraževali so strokovne delavce in prostovoljce OŠ Velika Nedelja o Društvu Ključ, trgovini z ljudmi in pasteh trgovine z ljudmi, človekovih pravicah in oblikah pomoči.

Poleg tega se je Društvo Ključ v letu 2007 udeležilo: izobraževalnega seminarja z naslovom Mediacija – reševanje konfliktov za manj nasilja, ki ga je organiziral Inštitut za mediacijo Concordia; enodnevne seminarja »Ravnanje s težavnimi uporabniki«, ki ga je organizirala Socialna zbornica Slovenije; izobraževanja sodelavcev društva Ključ v Španiji na temo: »Delo z mladoletniki in otroci – tujci brez spremstva«, ki ga je organizirala partnerska organizacija BEMBEA v okviru programa Pobude skupnosti EQUAL; izobraževalnega seminarja na temo Strukturna analiza socialnega vedenja – SAVS MODEL; tridnevnega usposabljanja za možnost izvajanja projekta CAP (Child Assault Prevention); tridnevnega Kongresa socialnega dela v Mariboru; regijskega izobraževalnega seminarja z naslovom "Combating Child Sexual Exploitation", ki sta ga organizirala Britanska ambasada in GEOP (Child Exploitation and Online Protection Centre) in je potekal v Bukarešti od 12.11. - 16.11.2007; dvodnevne izobraževanja za delavke v varnih hišah, zavetiščih, materinskih domovih in sorodnih organizacijah ter za socialne delavke na centrih za socialno delo in sorodnih organizacijah.

Ob Mednarodnem dnevu boja proti nasilju nad ženskami so 25. novembra nevladne organizacije, ki delujejo na področju preprečevanja nasilja nad ženskami, nasilja v družini in boju proti trgovini z ljudmi, pripravile izobraževalno in informativno prilogo Dela z naslovom: Nasilje! Kaj lahko storim?

Slovenska Karitas je kot vrh celoletnega preventivnega delovanja 2. in 3.12.2007 organizirala preventivni seminar Pastoralna na ulici - Celostna skrb za žrtve trgovine z ljudmi, ki je potekal v Celju in Ljubljani. Seminar je bil zasnovan kot interno osveščanje in senzibilizacija predstavnikov župnijskih Karitas (predvsem tistih, ki mejijo na Schengensko mejo), redovnic, duhovnikov ter vseh, ki čutijo delovanje na tem področju kot svoje poslanstvo. Gostili so strokovnjake s področja boja proti trgovini z ljudmi in predstavnike Caritas Bosna in Hercegovina in Caritas Srbija. Na seminarju je bilo prisotnih 45 udeležencev. Zainteresiranim gostom in udeležencem preventivnega seminarja je bila predstavljena Ambulanta za osebe brez osnovnega zdravstvenega zavarovanja v Ljubljani, katere ustanoviteljica je tudi Karitas. Slovenska Karitas z Ambulanto dobro sodeluje. S seznanjanjem osebja Ambulante o problematiki trgovine z ljudmi ter družbe o pomenu Ambulante za osebe brez osnovnega zdravstvenega zavarovanja se krepi osveščenost ter povečujejo možnosti za hitro ukrepanje v primeru zaznavanja pojava trgovine z ljudmi ter zdravstvenih težav pri žrtvah trgovine z ljudmi.

Izvedeno je bilo izobraževanje za prostovoljce v Bertokih ter seznanitev s problematiko predstavnikov župnijskih Karitas. Omenjene predstavitve so izrednega pomena, saj je senzibilizacija ljudi iz obmejnih župnij za problem trgovine z ljudmi ter prepoznavanje žrtev ključna za odkrivanje tega pojava. Pomembna sta tudi pravilen odziv ob sumu na trgovino z ljudmi ter ustrezno ravnanje ob identifikaciji žrtev.

Slovenska Karitas je organizirala številna strokovna usposabljanja za področje dela z ljudmi v stiski. Izvedena so bila usposabljanja razširjene skupine strokovnih sodelavcev za projekt »Oskrba žrtev trgovine z ljudmi«, strokovnih delavk Materinskega doma ter strokovnih delavcev Zavoda Pelikan Karitas-referata za odvisnike.

Raziskave

V skladu z Akcijskim načrtom medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007 je Ministrstvo za zunanje zadeve financiralo študijo "Vzpostavitev in spremljanje mednarodno primerljivih kazalcev o trgovini z ljudmi", ki ga je izvedel Mirovni inštitut, Slovenija. Osnove za študijo so opredeljene v »Resoluciji o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2005 – 2013«. Študija analizira obstoječe prakse in politike za preprečevanje trgovine z ljudmi in spolnega izkoriščanja zaradi prostitucije in pornografije. Prikaže pravne mehanizme na področju trgovine z ljudmi in prostitucije, razmerja med trgovino z ljudmi in prostitucijo v nacionalnih zakonodajah in kazalce za spremljanje aktivnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi. Predlaga nekatere izboljšave za posamezna področja trgovine z ljudmi v Sloveniji. Študija je bila predstavljena na enem izmed zasedanj MDS.

III. Pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

Aktivnosti policije

Policija je svoje aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi in prostituciji tudi v letu 2007 usmerjala predvsem v odkrivanje posameznikov in kriminalnih združb, ki izvršujejo kazniva dejanja s tega področja.

Zaznane so bile nove pojavne oblike trgovine z ljudmi v Sloveniji, med katerimi velja izpostaviti predvsem beračenje. Ugotavlja se, da so bili v beračenje prisiljeni pripadniki najbolj ranljivih skupin, in sicer otroci in invalidi. Zaznana je bila tudi oblika izkoriščanja služabništva – hišnih pomočnic.

Pojavljajo se tudi novi trendi novačenja žrtev, ki izvirajo predvsem iz novih držav članic EU kot so Romunija, Bolgarija in Slovaška. Še vedno pa večina zaznanih in potencialnih žrtev trgovine z ljudmi izvira iz držav Vzhodne Evrope, Ukrajine, Moldavije in Ruske Federacije ter karibskih držav, Dominikanske republike in Tajske.

Oblike trgovine z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja so bile zaznane predvsem v nočnih lokalih.

387/a člen KZ – Trgovina z ljudmi; Policija je v letu 2007 obravnavala 2 kaznivi dejanji trgovine z ljudmi, na pristojna državna tožilstva pa je podala tudi 3 poročila. Kazensko sta bila ovadena dva osumljenca. Pomoč je bila nudena eni žrtvi.

387. člen – Spravljanje v suženjsko razmerje; Obravnavanih je bilo 5 kaznivih dejanj. Na pristojna državna tožilstva sta bili podani 2 poročili. Kazensko je bilo ovadenih 6 oseb ter identificiranih 5 žrtev.

185. člen KZ – Zloraba prostitucije; Obravnavana so bila 4 kazniva dejanja. Kazensko je bilo ovadenih 7 oseb. Pomoč je bila nudena 3 žrtvam.

Tabela 1: Kazniva dejanja, obravnavana s strani Policije v povezavi s trgovino z ljudmi, v letu 2007

Kaznivo dejanje	Število kazenskih ovadb na ODT	Število poročil na ODT	Število osumljenih oseb	K.D. posledica organiziranega kriminala	Število oškodovanih oseb
Trgovina z ljudmi 387.a čl. KZ	2	3	2		1
Spravljanje v suženjsko razmerje 387 čl. KZ	5	2	6		5
Zloraba prostitucije 185 čl. KZ	4		7		3
SKUPAJ	11	5	15		9

Aktivnosti državnega tožilstva

Glede na to, da se je način dela v zvezi s kaznivimi dejanji s področja trgovine z ljudmi v prejšnjih letih izkazal kot učinkovit, je delo na tem področju tudi v letu 2007 potekalo tako, da so bili na vseh okrožnih državnih tožilstvih določeni državni tožilci zadolženi za obravnavanje kaznivih dejanj s tega področja, njihovo delo pa je koordinirala, spremljala in usmerjala vrhovna državna tožilka. Okrožni državni tožilci so tako še naprej sproti poročali o kazenskih zadevah, v katerih so usmerjali predkazenski postopek oziroma vodili kazenske postopke. Koordiniranje in spremljanje njihovega dela s strani vrhovne državne tožilke pa je prispevalo k oblikovanju enotne politike pregona na tem področju.

Iz statističnega pregleda ter kratkega vsebinskega pojasnila je moč razbrati poglobljeno problematiko povezano s kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ. Spremljanje posameznih kazenskih zadev skozi daljše časovno obdobje, s poudarkom na letu 2007, je ponovno pokazalo, da vrste ravnanj ni mogoče opredeliti kot kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ, temveč kot temu sorodna kazniva dejanja, najpogosteje kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 185. členu KZ, za katero so okrožna državna tožilstva in Skupina v letu 2007 prejeli 3 kazenske ovadbe zoper 5 oseb.

V letu 2007 so državni tožilci prejeli 4 kazenske ovadbe zoper 6 oseb zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 387. a členu KZ. V enem primeru se je kaznivo dejanje iz kazenske ovadbe, ki je bila prvotno podana zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ, prekvalificiralo v kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 387a. členu KZ in je bila zoper obe ovadeni osebi tudi podana zahteva za preiskavo. Zoper 3 osebe je bila kazenska ovadba zavrnjena, v eni zadevi pa je bila zahtevana obsežna dopolnitev kazenske ovadbe, ki pa v obdobju poročanja še ni bila opravljena. Iz zadev, ki so bile prenesene iz prejšnjih obdobj, je bila zoper 2 osebi po opravljeni preiskavi vložena obtožba, obe osebi sta bili v času trajanja kazenske preiskave v priporu.

Zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ sta bili v letu 2007 prejeti 2 novi kazenski ovadbi zoper skupno 2 osebi, zoper 1 osebo je bila vložena obtožba, v 1 zadevi pa se kazenska ovadba še dopolnjuje. V zadevah, ki so bile prenesene iz prejšnjih obdobj, pa je v 1 zadevi sodišče obtoženca oprostilo obtožbe. Zoper sodbo se je državni tožilec pritožil, vendar o pritožbi še ni bilo odločeno. V enem primeru so tožilci zahtevali uvedbo pripora iz razloga po 1. točki 1. odstavka 201. člena ZKP, saj je bilo očitno, da se obdolženka skriva. Na podlagi zahteve za preiskavo, ki je bila vložena že v letu 2001, je sodišče na predlog tožilca v letu 2007 izdalo sklep o preiskavi brez zaslišanja obdolženca. Kot je že bilo opisano zgoraj je bila pri enem izmed tožilstev podana kazenska ovadba za kaznivo dejanje spravljanje v suženjsko razmerje po 387. členu KZ in prvotno za to kaznivo dejanje tudi vložena zahteva za preiskavo, vendar je tožilka po ponovni proučitvi spisa zahtevo za preiskavo spremenila in je obdolžencema očitala kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 2. v zvezi s 1. odstavkom 387.a člena KZ. Šlo je za nakup mladoletne deklice z lažnivo obljubo poroke. Pripeljana je bila v Slovenijo, kjer je bila v romski družini v suženjstvu podobnem razmerju, saj je morala opravljati vsa dela, pri tem pa jo je eden izmed družinskih članov vsakodnevno pretepal in ji ves čas govoril, da je njegova sužnja, bilo pa ji je omejeno tudi gibanje. Izrečene so ji bile tudi grožnje, da bodo v primeru njenega bega pobili njeno družino.

Da sta kaznivi dejanji spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ in zlorabe prostitucije po 185. členu KZ dejansko prepleteni, kot je bilo opozorjeno v uvodu, je prišlo jasno do izraza prav pri kazenski zadevi, ki je bila omenjena že v lanskem poročilu in je bila pravnomočno zaključena v letu poročanja. V letu 2006 je bila namreč v postopku, v katerem je bilo obravnavanih 7 obdolžencev, izdana sodba, s katero so bili 3 obdolženci obsojeni med drugim zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ, ob tem pa tudi za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 1. odstavku 185. člena KZ in kaznivo dejanje prepovedanega prehoda čez državno mejo po 3. in 2. odstavku 311. člena KZ. Še 4

obdolženci pa so bili obsojeni za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 1. odstavku 185. člena KZ oziroma pomoči k temu kaznivemu dejanju. Konec leta 2007 pa je višje sodišče izdalo sodbo, s katero je dva obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo obtožbe za kazniva dejanja po 387. členu KZ. Glede na navedeno odločitev sodišča je bil pomoči k prej omenjenemu kaznivem dejanju oproščen tudi tretji obtoženec. Sodišče je izpostavilo predvsem, da okoliščine, v katerih so v Slovenijo prišle in nato živele oškodovanke, niso bile takšne, da bi lahko govorili o suženjskem oz. njemu podobnem razmerju. Oba obtoženca sta bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 1. odstavku 185. člena KZ, druga dva pa zaradi kaznivega dejanja pomoči k temu kaznivemu dejanju.

Poglavitna in skupna značilnost obravnavanih kaznivih dejanj je težavnost dokazovanja. Pri kaznivem dejanju trgovine z ljudmi se žrtve ponavadi ne počutijo viktimizirane in kaznivega dejanja ne prijavljajo, nemalokrat pa so od storilcev kaznivih dejanj tudi ustraševane ali pa eksistenčno odvisne, zato si storilcev s svojimi izpovedbami ne upajo obremeniti. Zato je pomembna ozaveščenost žrtev in prebivalstva ter uporaba prikritih preiskovalnih ukrepov. Vse navedeno se je pokazalo tudi v kazenski zadevi, ki jo je obravnavalo eno izmed tožilstev, kjer je bila v letu poročanja zoper dve osebi vložena obtožnica zaradi kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 1. in 2. odstavku 387. a člena KZ in zlorabe prostitucije po 1. odstavku 185. člena KZ. Žrtve (državljanke Moldavije in Kolumbije) so namreč v preiskavi zanikale kakršnokoli omejevanje prostosti s strani obdolženih ali siljenje v prostitucijo. Informacijo o kaznivem dejanju je podal reden gost nočnega lokala, ki je imel razmerje z eno izmed žrtev. V predkazenskem postopku v predmetni zadevi sta bila uporabljena prikrita preiskovalna ukrepa tajnega delovanja in tajnega opazovanja in je bilo tako kljub zanikanju žrtev mogoče zbrati potrebne dokaze za vložitev obtožnice.

Tabela 2: Kazniva dejanja, obravnavana s strani Okrožnih državnih tožilstev v povezavi s trgovino z ljudmi, v letu 2007

Kaznivo dejanje	Število k.o. / poročil	Število obravnavanih oseb za k.o. / poročil	Zavržene k.o. (št. oseb)	Uvedena preiskava (št. oseb)	Vložena obtožba (št. oseb)	Izrečena sodba (št. oseb)
Trgovina z ljudmi 387.a čl. KZ	4	6	3	2	2*	
Spravljanje v suženjsko razmerje 387 čl. KZ	2	2			1	
Zloraba prostitucije 185 čl. KZ	3	5				2*
Skupaj	9	13	3	2	2* + 1	2*
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva 187/2 KZ	11 (4 mladoletni) 2 poročili	21 / 2	1	11	2	

* obravnavani primeri iz preteklih let

IV. Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi

Projekt oskrba žrtev trgovine z ljudmi

Januarja in februarja 2007 so potekale intenzivne aktivnosti komisije MNZ in komisije MDDSZ za zaključek postopka dveh usklajenih javnih razpisov za projekt »Oskrba žrtev trgovine z ljudmi v letu 2007«. Podlaga objave obeh javnih razpisov iz 22. decembra 2006 je podana v Akcijskem načrtu MDS. Zaključne aktivnosti so bile usmerjene predvsem v pregled dospelih ponudb, zahtevke za dopolnitev ponudb, ponoven pregled in izbor izvajalca. Te aktivnosti so bile dokumentirane z zapisniki razpisnih komisij in izdanimi sklepi ter obvestili o izboru. Razpisna komisija MNZ je zaradi nepopolnih vlog izločila dva ponudnika in na osnovi tega za izvajalca enega dela projekta izbrala Društvo Ključ, ki izpolnjuje zahtevane pogoje. Razpisna komisija MDDSZ je prav tako na podlagi nepopolnih ponudb izločila dva ponudnika in kot izvajalca za preostali del projekta izbrala Slovensko Karitas, ki prav tako izpolnjuje zahtevane pogoje. Z obema organizacijama je bila s strani naročnikov (MNZ in MDDSZ) sklenjena pogodba o financiranju v letu 2007, in sicer za projekt varne namestitve v okvirni višini 35.000 Eur, za projekt krizne namestitve pa 33.000 Eur.

V obdobju, za katerega poročamo, je NVO Društvo Ključ namestilo v varni prostor tri osebe. Te osebe so bile predhodno v krizni namestitvi. Dne 20.11.2007 je bil sestanek glede identifikacije konkretnega primera žrtev trgovine z ljudmi. Glede na razpoložljive podatke in tedanje stanje žrtve trgovine z ljudmi in njenega mladoletnega otroka sta bili obe osebi vključeni v program »Oskrbe«, ki ga financira Ministrstvo za notranje zadeve. Tretja oseba je ostala vključena v program »Oskrbe«, vendar je stroške njene namestitve v varnem prostoru prevzela Mestna občina Ljubljana. V letu 2007 je bilo Društvu Ključ za oskrbo žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitev izplačano 15.181,25 EUR.

Slovenska Karitas je v obdobju, o katerem poročamo, urejala dodatne lokacije, ki bi omogočile namestitev večjega števila oseb v program krizne namestitve. Najeli so stanovanja na novi lokaciji, jih primerno opremili ter tako zagotovili še dodatno varnost in izboljšali standard prostorov. V tem obdobju sta bila stalno zagotovljena 24-urno dežurstvo na telefonu ter pripravljenost strokovnega delavca za svetovanje in praktično pomoč. Nudena je bila krizna namestitev trem osebam moškega spola, invalidom, tujim državljanom, ki so se v program vključili preko policije.

V okviru krizne namestitve so bile poleg prenočišča in prehrane zagotovljeni: nujna medicinska pomoč (sladkorna bolezen), prva psihosocialna pomoč, svetovanje in informiranje, zagovorništvo, opolnomočenje, tolmačenja, priprava na pričanje, pomoč pri higieni, delavno-ustvarjalna aktivnost. S pristojnimi osebami v matični domovini je bil sklenjen dogovor za njihov sprejem in vključitev v njihov reintegracijski program (IOM Slovaška). V letu 2007 je ena oseba ženskega spola zaključila program reintegracije, dveh osebam ženskega spola pa je bila omogočena vrnitev v domovino (Dominikanska Republika, Kitajska), trem osebam moškega spola (zgoraj omenjenim) je bila nudena krizna namestitev, izvedenih je bilo 7 informativnih razgovorov. V letu 2007 je bilo Karitasu za oskrbo žrtev trgovine z ljudmi izplačano 24.340,89 EUR.

Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve sta po že utečenem postopku pripravili in dne 22. 11. 2007 objavili dva ločena javna razpisa za projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi za obdobje 2008 – 2009, ki se od predhodnih javnih razpisov razlikuje v tem, da se nanaša na dvoletno obdobje. Postopek izbire izvajalcev je bil zaključen v januarju 2008.

Projekt PATS

Ministrstvo za zunanje zadeve je v letu 2007 v skladu z Akcijskim načrtom medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2007 že četrto leto zapored financiralo projekt "Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v azilnih postopkih v Sloveniji" (PATS), v višini 20.800,00 EUR. Ministrstvo za zunanje zadeve tako zagotavlja prenos znanja, ki so ga v okviru PATS razvile slovenske nevladne organizacije. Projekt je dobil tudi regionalno dimenzijo, saj se je razširil na Hrvaško in v Bosno in Hercegovino. V BiH projekt izvaja organizacija Bosansko hercegovska iniciativa žena, na Hrvaškem pa organizacija Crveni križ RH.

V obdobju od januarja do vključno decembra 2007 je bilo opravljenih 50 PATS informativnih razgovorov (IR v nadaljevanju).

IR so bili opravljeni s skoraj vsemi mladoletniki brez spremstva in z ženskami, ki so v letu 2007 v Republiki Sloveniji zaprosili za azil. Od 1.9.2007 dalje se je začel izvajati projekt PATS tudi v Centru za tujce v Postojni. Zaradi tega je število IR v letu 2007 višje od leta 2006. Zajeti rizični skupini sta isti kot v Azilnem domu. V Azilnem domu je bilo opravljenih 37 IR, v Centru za tujce pa 13 IR.

Informativni razgovor je bil opravljen s 50 osebami, od tega je bilo 31 moških, kar predstavlja 62% celotne populacije uporabnikov projekta PATS, ter 19 žensk, t.j. 38% vseh uporabnikov PATS-a.

Od vseh 50. uporabnikov projekta PATS predstavljajo mladoletniki kar 86 % celotne populacije v letu 2007; od tega so bile le 3 deklice (Makedonija, Sierra Leone, Srbija), ostalo so bili dečki s Kosova (12), iz Albanije (10), Afganistana (3), Kameruna (1), Sierre Leone(1), Turčije (1), Nigerije (1) ter BiH (1).

Odraslih uporabnikov PATS-a je bilo v letu 2007 14%. Odrasli moški praviloma niso vključeni v projekt PATS.

Izstopajoče izvirne države uporabnikov IR so: Kosovo, ki je zaradi etničnopolitične specifičnosti obravnavano kot samostojna entiteta, Albanija ter Srbija. Glede na to, da so moški uporabniki projekta PATS v letu 2007 izključno mladoletniki brez spremstva, se lahko zaključi, da predstavljajo mladoletni dečki albanske narodnosti (Kosovo in Albanija) največjo skupino uporabnikov v letu 2007, t.j. kar 44 %.

V letu 2007 sta dve uporabnici projekta PATS prešli pod okrilje projekta Oskrba. Za eno je bilo ugotovljeno, da je bila žrtev trgovine z ljudmi, drugo pa so sprejeli v Oskrbo, ker gre za ožjega družinskega člana. Z obema je bil najprej opravljen še dodatni razgovor v okviru projekta PATS. Z dvema mladoletnikoma je bil opravljen dodaten razgovor zaradi suma, da gre za žrtvi spolnih zlorab znotraj Azilnega doma. Obema so bile ponovno podane informacije, kako ter na koga se lahko obrnejo po pomoč. Povedano jima je bilo tudi, da bosta deležna ustrezne zaščite in pomoči, v kolikor bosta to želela.

Po prvem trimesečju leta 2007 je bila sprejeta odločitev, da je potrebno zaradi izrazitega upada števila IR dejavnost projekta PATS razširiti. 15.5.2007 je bil v prostorih Azilnega doma izveden sestanek na temo razširitve izvajanja projekta PATS v Center za tujce (CT) v Postojni. Udeležili so se ga predstavniki Azilnega doma, Centra za tujce, predstavnica MZZ ter dva predstavnika društva Ključ. Soglasno je bil sprejet sklep, da se bo PATS začel izvajati v CT; o konkretnějšíh stvareh naj bi se dogovorili neposredno z vodstvom CT in uniformirane policije. 14.8.2007 je bil v CT delovni posvet, ki so se ga udeležili 4 predstavniki CT ter dva predstavnika društva Ključ. Dogovorjeni so bili način dela ter sodelovanja, kontaktne osebe na obeh straneh in datum pričetka izvajanja projekta PATS v CT 1.9.2007. Do konca leta

2007 je bilo v CT opravljenih 13 IR. Dosedanje sodelovanje s CT lahko označimo kot zadovoljivo.

Regionalizacija projekta PATS

V mesecu novembru so predstavniki društva Ključ, kot izvajalca projekta, na prošnjo hrvaškega Rdečega križa (HCK) izvedli izobraževanje za dve njihovi delavki. HCK namreč že od leta 2006 izvaja projekt PATS v tamkajšnjem azilnem domu. Znanje so si pridobili v okviru regionalizacije projekta PATS, ki je bil na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini pod okriljem društva Ključ izpeljan istega leta.

Reintegracija – projekt EQUAL

Slovenija je oktobra 2007 zaključila izvajanje projektov v okviru Pobude Skupnosti EQUAL za obdobje 2004-2006. Za izvajanje pobude je bilo namenjenih 6,4 milijona EUR iz Evropskega socialnega sklada in 2,1 milijona EUR nacionalnih sredstev. Sam projekt (Re)integracija žrtev trgovine z ljudmi je dobil odobrena sredstva za izvajanje programa v višini 232.780 EUR.

Oblikovan je bil (re)integracijski program za žrtve trgovine z ljudmi ne glede na strukturo žrtev (spol, izvor, izobrazba, izkušnje ...), vzpostavljena je bila INFO-točka za žrtve trgovine z ljudmi ter vzpostavljena baza organizacij, pripravljenih sodelovati pri reševanju problematike trgovine z ljudmi.

V program (re)integracije so bile vključene štiri osebe. Za eno od uporabnic je potrebna le socialna reintegracija. Zaradi premajhnega števila uporabnikov, vključenih v (re)integracijski program za žrtve trgovine z ljudmi, niso mogli oblikovati strategije evidentiranja obravnavanih primerov, kljub temu pa so postavili osnovo, na kateri se lahko v prihodnje zbira in analizira vse relevantne podatke, ki bodo v pomoč pri nadgradnji in nadaljnjem razvoju že obstoječega (re)integracijskega programa za žrtve trgovine z ljudmi.

Izvedena je bila zaključna konferenca projekta. Izpostavljene teme, ki so bile predstavljene v prispevkih vabljenih govorcev, so obravnavale stereotipe o žrtvah trgovine z ljudmi, ranljivo populacijo, ki jo predstavlja ta skupina, travmatske dogodke in post-travmatske stresne motnje, ki jih, doživljajo žrtve..

V. Podporne aktivnosti

Ko-ordinacija dela MDS

MDS se je v letu 2007 sestala petkrat, in sicer 19. februarja 2007 (Zapisnik 17. sestanka MDS št.: 900-11/2005/33); 5. aprila (Zapisnik 18. sestanka MDS št.: 900-11/2005/41); 13. junija 2007 (Zapisnik 19. sestanka MDS št.: 900-11/2005/43); 28. septembra 2007 (Zapisnik 20. sestanka MDS št.: 900-11/2005/47) in 11. decembra (Zapisnik 21. sestanka MDS št.: 900-11/2005/49).

Dne 6. marca 2007 je potekal sestanek na Ministrstvu za šolstvo. Tema sestanka je bila vključitev vsebine trgovine z ljudmi v šolski kurikulum. Sestanka so se udeležili predstavnici Zavoda RS za šolstvo in predstavniki MDS. Sklep je bil, da se teme, povezane s preprečevanjem trgovine z ljudmi, lahko vključi v program izobraževanja učiteljev (posveti in seminarji). Predhodno pa je potrebno pridobiti stališče MŠŠ in z vsebino sestanka seznaniti Urad za razvoj šolstva.

V začetku leta so bile obravnavane predvidene aktivnosti v času slovenskega predsedovanja EU. Sprejet je bil sklep, da se na enega izmed naslednjih sestankov MDS povabi predstavnik vodstva kriminalistične policije, ki sodeluje v delovnem telesu Sveta EU, zadolženem za tematiko trgovine z ljudmi. Tako so se predstavniki MDS neposredno seznanili z razvoji dogodkov in odprtimi dosjeji na temo trgovine z ljudmi v EU. Sprejet je bil sklep o vzpostavitvi neposrednega pretoka informacij o aktualnih dogodkih na področju trgovine z ljudmi s poudarkom na odprtih dosjejih v času slovenskega predsedovanja.

Vlada RS je 12.4.2007 na svoji redni seji obravnavala in sprejela periodično poročilo MDS za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2006 (Sklep št. 01201-5/2007/4). Istočasno je naložila MDS pripravo usklajenega Akcijskega načrta za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2008 – 2009. Na podlagi tega je bila v sodelovanju s Službo za stiki z javnostjo, 24. 4. 2007 na MNZ sklicana tiskovna konferenca, katere se je udeležilo okoli 10 novinarjev in o tem objavilo prispevek v časopisu Delo in na nacionalni TV.

Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi je 13. 4. 2007 skupaj z državnim sekretarjem MNZ sodeloval na zasedanju Komisije DZ RS za človekove pravice. Točki zasedanja sta bili poročilo ECRI in poročilo State Departmenta o stanju človekovih pravic v RS.

UNDOC-u so bili posredovani dopolnjeni odgovori na vprašalnik o implementaciji Protokola ZN o boju proti trgovini z ljudmi, predvsem ženskami in otroci, ki dopolnjuje konvencijo ZN o mednarodnem organiziranem kriminalu.

Ključna tema 19. sestanka MDS za boj proti trgovini z ljudmi je bila uskladitev akcijskega načrta za obdobje 2008 – 09. Dodatno usklajevanje z MDDSZ dne 28. junija, se je nanašalo na projekt Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi, kateri je predmet skupne objave usklajenih javnih razpisov za izbiro izvajalca/ev.

Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij

Predstavniki MDS so se v letu 2007 v okviru svojih organizacij in / ali kot člani skupnih delegacij udeležili številnih mednarodnih dogodkov s področja boja proti trgovini z ljudmi, in sicer:

V okviru projekta »ILAEIRA« - mednarodno čezmejno policijsko sodelovanje na področju boja proti trgovini z ljudmi, ki ga koordinira grška policija, so bili 16. januarja posredovani odgovori na obširen vprašalnik, ki bo služil kot podlaga nadaljnjim ukrepom na tem področju.

Med 18. in 20. aprilom 2007 se je nacionalni koordinator udeležil seminarja o uresničevanju Konvencije SE o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ki je potekal v Berlinu. Na seminarju je predstavil urejenost pomoči žrtvam in urejanje njihovega statusa v R Sloveniji.

Kot redna oblika srečanja je 17. maja potekal sestanek z veleposlanikom kraljevine Belgije g. Jean Louis Mignot-om na temo trgovine z ljudmi v Sloveniji. Izmenjava pogledov je utečena praksa, predvsem zaradi občutljivosti te tematike v Belgiji.

Dne 21. maja 2007 sta se predstavnica MZZ in Nacionalni koordinator udeležila mednarodne konference OVSE na Dunaju. Konferenca je bila posvečena uvajanju mehanizma nacionalnih poročevalcev. Konferenca se je udeležil tudi veleposlanik R Slovenije pri OVSE na Dunaju. Konferenca na visoki ravni je poudarila vlogo nacionalnih poročevalcev v boju proti trgovini z ljudmi ter iskanja mehanizmov, ki bi državam pomagali pri ustanovitvi ali poglobitvi takšnih ali podobnih poročevalskih mehanizmov na področju boja proti trgovini z ljudmi. Pričakovati je, da bo glede na specifične notranje pravne ureditve te problematike v posameznih državah članicah še naprej prihajalo do razhajanj v ocenjevanju vloge in pomena nacionalnega poročevalca, OVSE pa se bo morala intenzivneje zavzemati za ustanovitev poročevalskega mehanizma v vseh tistih državah članicah, ki ga doslej še niso ustanovile.

Od 24. do 26. maja je v Sloveniji gostovala delegacija vladnih in nevladnih predstavnikov Srbije in Črne gore, ki delujejo na področju boja proti trgovini z ljudmi. V imenu MDS so jim predstavniki Policije, Vrhovnega državnega tožilstva in nacionalni koordinator predstavili delovanje institucij na tem področju v Sloveniji. Svoje delovanje sta predstavili tudi nevladni organizaciji Društvo ključ in Slovenska Karitas.

Nacionalni koordinator se je udeležil drugega sestanka projekta ILAEIRA, ki je potekal v Atenah 29. in 30. maja. Pobudo k projektu so dali Grki, kot gostitelji in so-organizatorji dogodka. Projekt je namenjen čezmejnemu policijskemu sodelovanju na področju boja proti trgovini z ljudmi. Pokriva države Vzhodne Evrope, Zahodnega Balkana in nekatere članice EU. Sestanek je bil operativne narave, zato je smiselno, da se v nadaljevanju v projekt vključi predstavnik Policije, zadolžen za področje boja proti trgovini z ljudmi.

Na posebno povabilo se je nacionalni koordinator udeležil mednarodne konference Vienna Migration Group, na kateri je predstavil aktivnosti na področju boja proti trgovini z ljudmi v Sloveniji. Konferenco sta organizirali Avstrijsko zvezno ministrstvo za notranje zadeve in Mednarodna organizacija za migracije (IOM). Tema konference je bila »Trgovina z ljudmi – trendi in izzivi«.

Urad posebne predstavnice OVSE za boj proti trgovini z ljudmi Eve Biaudet je v dneh od 10. do 11. septembra 2007 na Dunaju organiziral sedmo Konferenco zaveznitva za boj proti trgovini z ljudmi: »Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, zmoremo bolje«, ki sta se je udeležili predstavnica MZZ, predstavnik Državnega zbora in predstavnica Slovenske Karitas. Konferenca je poudarila vprašanje identifikacije žrtev, njihove zaščite in nudenja pomoči.

V Portu na Portugalskem je bila med 7. in 10. oktobrom 2007 mednarodna konferenca »Trgovina z ljudmi in enakost spolov«, na kateri je nacionalni koordinator predstavil aktivnosti na področju pomoči in asistencije žrtvam trgovine z ljudmi v Sloveniji. Udeležili sta se je tudi članici MDS, in sicer predstavnica Urada za enake možnosti in Društva Ključ. Na konferenci je bila sprejeta t.i. Porto deklaracija.

Evropska komisija je 18. oktobra 2007 v Bruslju organizirala mednarodno konferenco EU Anti-Trafficking Day – »Time for Action«, ki sta se je udeležila predstavnica MZZ in nacionalni koordinator. Na konferenci so bila predstavljena »Priporočila o nacionalnih mehanizmih za identifikacijo in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. 18. oktober je bil proglašen za »dan proti trgovini z ljudmi« (»Anti-Trafficking Day«). Obeleževanje tega dne pomeni korak naprej k zavezi EK v boju proti trgovini z ljudmi in je namenjen osveščanju širše javnosti o tem fenomenu kot posebni obliki nasilja nad človekovimi pravicami ter predstavlja vztrajno prizadevanje za izboljšanje rezultatov boja proti trgovini z ljudmi.

V Strasbourgu je bila od 8. do 9. novembra konferenca Sveta Evrope o mehanizmu nadzora nad izvajanjem Konvencije SE o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ki se je udeležil nacionalni koordinator.

V okviru mednarodnega sodelovanja je policija sodelovala v mednarodnih policijskih organizacijah Interpol, Europol in še posebej aktivno s SECI centrom.

Predstavniki Društva Ključ so se udeležili mednarodne okrogle mize z naslovom: »Delo z žrtvami trgovine z ljudmi: standardi pomoči in alternativni ukrepi«, ki je bila organizirana v Beogradu pod vodstvom OVSE in lokalne nevladne organizacije Astra.

Predstavnika Slovenske Karitas in Društva Ključ sta se odzvala povabilu CARE International, North-West Balkans in se udeležila III. Regionalne konference o preprečevanju trgovine z ljudmi, ki je potekala na Brionih od 17.5. do 20.5.2007 in je vključila države severozahodnega Balkana. Poleg novih informacij o zakonski ureditvi preprečevanja trgovine z ljudmi in dejanskega stanja na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini in Črni Gori, so navezali nove stike z organizacijami, ki delajo z žrtvami (Astra, Petra idr.).

Slovenska Karitas je 25. maja 2007 gostila delegaciji predstavnikov nevladnih organizacij iz Srbije in Črne Gore ter njuna predstavnika Care International. Generalni tajnik Slovenske Karitas in predstavniki strokovnega teama so predstavili delovanje Slovenske Karitas in umeščenost programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi v celoto programov, ki jih je Slovenska Karitas izvajala že prej (npr. pomoč migrantom, brezplačna ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, pravno svetovanje) in delujejo kot podporni programi projektu Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi..

Slovenska Karitas aktivno sodeluje v mreži Coatnet (Christian Organisations Against Trafficking in Human Beings). Na njihovo spletno stran (www.coatnet.org) so poslali tudi podatke o naši državi z vidika trgovine z ljudmi. Predstavniki strokovne skupine Slovenske Karitas se je udeležil letnega srečanja Coatnet, ki je potekalo v Libanonu od 11.10.-13.10.2007.

Strokovne delavke Slovenske Karitas so se udeležile Regionalne konference Caritas BiH, ki je potekala od 23.-24.11.2007 v Sarajevu. Udeležili so se je tudi predstavniki Caritas Romunia, Caritas Hrvaška, Caritas Srbija, Caritas Kosovo in Caritas BiH. Predstavljeni so bili aktualno stanje v JV regiji in dejavnost pričujočih Karitas na področju boja proti trgovini z ljudmi ter oskrbe žrtev trgovine z ljudmi. Eden od zaključnih predlogov udeležencev je bil vzpostavitev Karitas mreže SEEN (SE European Network). Nadaljevanje regijske konference bo predvidoma čez pol leta v Romuniji.

VI. Področja povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Otroška internetna pornografija

Otroška internetna pornografija vsebinsko ni trgovina z ljudmi, pomeni pa ravnanje, ki je lahko povezano s trgovino z ljudmi, konkretno z otroki. Pri tem je otrok vedno objekt ravnanja posameznika, ki ga zlorablja, lahko pa tudi objekt nakupa in prodaje zaradi izdelave pornografskega gradiva.

V Kazenskem zakoniku je otroška internetna pornografija obravnavana v kaznivem dejanju prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po 2. in 3. odstavku 187. člena KZ.

V letu 2007 je bilo zaradi teh kaznivih dejanj podanih 11 kazenskih ovadb zoper 21 oseb, od tega zoper štiri mladoletnike, pripravljeni sta bili tudi 2 poročili, ki sta skupno obravnavali 2 osebi. Vloženih je bilo 11 zahtev za preiskavo, 4 zahteve za uvedbo pripravljalnega postopka ter 2 obtožbi, 1 ovadba je bila zavržena, v 3 zadevah pa okrožni državni tožilci še zbirajo podatke in dokaze. V primerjavi s prejšnjimi leti se še naprej kaže porast tovrstnih kaznivih dejanj, saj je bilo podanih 11 kazenskih ovadb zoper 21 oseb, medtem ko je bilo v letu 2006 podanih 7 kazenskih ovadb zoper 9 oseb.

Zaradi še vedno obstoječe pomanjkljivosti v zakonodaji, ki vsebinsko izključuje kaznivost za samo posest pornografskega gradiva, ki prikazuje mladoletne osebe, morajo tožilci v primerih, ko storilcu ni moč dokazati namena razširjanja pornografskega gradiva, temveč zgolj posest, kazensko ovadbo zavreči. Rešitev, ki jo pozna veljavni KZ, tako ni usklajena s sicer v Republiki Sloveniji ratificirano Konvencijo o kibernetiski kriminaliteti.

Od posameznih primerov obravnavanih v letu poročanja velja izpostaviti zadevo, kjer je bila zoper 5 polnoletnih in 4 mladoletne storilce podana kazenska ovadba za kaznivo dejanje po 3. odstavku 187. člena KZ. Zoper vse ovadene osebe je bila zahtevana uvedba preiskave oz. v primeru mladoletnikov uvedba pripravljalnega postopka. V obravnavani zadevi gre za primer, ko so opijanjeni in omamljeno dekle, staro manj kot 15 let fotografirali in otipavali po prsah in spolovilu, omenjeni posnetki pa so se pojavili tudi na medmrežju in kasneje v medijih.

Tabela 3: Kazniva dejanja 187/2 čl KZ obravnavana s strani Državnega tožilstva v letu 2007

Kaznivo dejanje	Število k.o. / poročil	Število obravnavanih oseb za k.o. / poročil	Zavržene k.o. (št. oseb)	Uvedena preiskava (št. oseb)	Vložena obtožba (št. oseb)	Izrečena sodba (št. oseb)
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva 187/2 KZ	11 (4 mladoletni) 2 poročili	21 / 2	1	11	2	

Policija je leta 2007 obravnavala 52 prijav kaznivih dejanj prikazovanja, izdelava, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po 187. členu Kazenskega zakonika. Na okrožna državna tožilstva smo posredovali 21 kazenskih ovadb zaradi suma, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Število obravnavanih primerov v letu 2007 ne odstopa bistveno od podatka za 2006.

Največ prijav (36) in kazenskih ovadb (10) se nanaša na 3. odstavek 187. člena. Osumljenci so v večini teh primerov razširjali gradivo z otroško pornografsko vsebin preko interneta, največ teh prijav smo dobili od tujih varnostnih organov. Po 1. odstavku 187 člena smo na okrožna državna tožilstva poslali 7 kazenskih ovadb. V teh primerih smo ugotovili, da so osumljenci otrokom do 14 leta starosti prikazovali oz. omogočali dostop do pornografskega gradiva ali vsebin. 4 kazenske ovadbe po 2. odstavku se nanašajo na zlorabo otrok do 18. leta za izdelavo pornografskega materiala. Večina primerov po 1. in 2. odstavku 187. člena se navezuje na kaznivo dejanje spolnega napada na osebo, mlajšo od štirinajst let.

Tabela 4: Kazniva dejanja 187. čl. Kazenskega zakonika obravnavana s strani Policije v letu 2007

Kaznivo dejanje	Število prijav	Kazenske ovadbe	Poročila na ODT	Zadeve v reševanju
187/1 KZ	9	7	2	-
187/2 KZ	7	4	2	1
187/3 KZ	36	10	8	18
Skupaj	52	21	12	19

Nedovoljene migracije

Podobno kot kaznivo dejanje vezano na otroško internetno pornografijo, je MDS statistično spremljala tudi kazniva dejanja s področja nedovoljenih migracij, konkretnije »Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države« po 311. čl. KZ. Obravnavanih je bilo 195 kaznivih dejanj ter kazensko ovadenih 296 oseb. Na pristojna državna tožilstva je bilo podanih 31 poročil.

Policija je tudi pri preiskovanju kaznivih dejanj nedovoljenih migracij posvečala pozornost morebitnemu tihotapljenju žrtev trgovine z ljudmi. Tovrstnih primerov ni bilo zaznanih, zaznano pa je bilo, da so bili tihotapljeni mladoletniki, stari med 16 in 18 let, namenjeni v R Italijo, kjer so jih pričakovali starši ali sorodniki.

Spremljanje pojava trgovine z ljudmi skozi zaposlovanje tujih državljanov

Vlada Republike Slovenije je leta 2007 sprejela Uredbo o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2007 (v višini 18.500 delovnih dovoljenj), s katero se omejuje število tujcev na trgu dela (Ur. l. RS, št. 08/2007). Zaradi izredno visoke gospodarske rasti in upadanja števila brezposelnih v letu 2007 je Vlada RS v juniju kvoto povečala na 24.500 delovnih dovoljenj, novembra pa še na 29.500. Izkoriščenost kvote v letu 2007 je bila v višini 29.089 delovnih dovoljenj.

Na dan 31.12. 2007 je bilo na slovenskem trgu dela 69.531 tujcev, ki so bili v Sloveniji zaposleni ali so opravljali storitve, kar je za 15.870 več kot v decembru 2006. Državljanov EU je bilo 3.984 (2.711 zaposlenih, 1.273 jih je izvajalo storitve). Državljanov tretjih držav je bilo 65.547, med njimi je največ državljanov držav iz območja bivše SFRJ 62.742 (61.331 zaposlenih, 1.411 jih je izvajalo storitve).

Izdaja delovnih dovoljenj katerim je bila posvečena pozornost v kontekstu širšega pojmovanja pojavne oblike trgovine z ljudmi, so delovna dovoljenja za barske plesalke, delo v gostinstvu – predvsem za kitajske državljane ter dela v gradbeništvu.

Konec leta 2007 je bilo 572 veljavnih delovnih dovoljenj oziroma prijav dela za barske plesalke, kar je 38 več v primerjavi z decembrom 2006. Od 572 barskih plesalk je bilo 28 državljanek držav članic EU (7 Češka in 11 Romunija). Velika večina jih je bilo državljanek Ukrajine, in sicer 336, sledijo državljanke Dominikanske Republike, ki jih je bilo 93, Moldavije, od koder jih je bilo 61, in Ruske federacije, od koder jih je bilo 19. Vseh izdanih dovoljenj in prijav zaposlitev pa je bilo v letu 2007 kar 988, kar pomeni, da delodajalci tujke zaposlujejo za čas, krajši od enega leta.

Konec leta 2007 je bilo 375 veljavnih delovnih dovoljenj za kitajske državljane zaposlenih pretežno v gostinski dejavnosti, kar je 70 več kot v letu 2006.

Glede na gradbeno sezono je bilo število sezonskih delavcev v gradbeništvu in število vseh tujcev zaposlenih v gradbeništvu naslednje:

Leto 2007	Sezonski delavci v gradbeništvu	Vsi tujci zaposleni v gradbeništvu
konec marca	3.754	25.978
konec junija	5.616	29.199
konec septembra	6.246	31.720
konec decembra	5.120	33.235

Zaključek

Republika Slovenija se je aktivneje vključila v boj proti trgovini z ljudmi leta 2001 z oblikovanjem in vzpostavitvijo delovanja Medresorske delovne skupine (MDS) ter imenovanjem Nacionalnega koordinatorja. Z razvojem dogodkov in vse večjim obsegom nalog je ta vloga usmerjena k aktivnemu, usklajenemu in koordiniranemu delovanju vseh nacionalnih akterjev, ki v okviru svojih pristojnosti delujejo na tem področju.

S vzpostavitvijo tovrstnega koordinacijskega mehanizma je Vlada RS potrdila pripravljenost in politično voljo za sistematično in učinkovito ukrepanje proti trgovini z ljudmi. To je bila hkrati tudi osnova za pripravo, sprejem, izvajanje in spremljanje izvajanja Akcijskih načrtov, ki so se skozi leta dopolnjevali in nadgrajevali.

Poleg številnih predvidenih aktivnosti vladnega sektorja so ključnega pomena finančno ovrednoteni projekti, katerih izvajalci so nevladne organizacije, izbrane na javnih razpisih. Te imajo pomembno vlogo v preventivnih programih in v programih pomoči žrtvam trgovine z ljudmi. Izpostaviti velja dobro sodelovanje vladnega in nevladnega sektorja, tako na operativni ravni kot tudi pri načrtovanju in snovanju skupnih ukrepov in aktivnosti. Prepoznavna je bila tudi zastopanost slovenskih strokovnjakinj in strokovnjakov na mednarodnih forumih, konferencah in seminarjih.

Ti napredki na področju boja proti trgovini z ljudmi v Sloveniji so bili opaženi in prepoznani tudi s strani mednarodnih organizacij in drugih tujih institucij, ki spremljajo in ocenjujejo prizadevanja držav v boju proti trgovini z ljudmi. Tako je v letu 2007 Ministrstvo Združenih držav Amerike za zunanje zadeve (State Department) Slovenijo prvič uvrstilo v najvišji razred, torej v skupino držav, ki zagotavljajo ustrezne standarde na področju boja proti trgovini z ljudmi. Ta napredek je predvsem odraz dolgoletnega kontinuiranega dela in pravičnega pristopa pri načrtovanju, usmerjanju in izvajanju aktivnosti na tem področju.